

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.21.661/2012/7.szám

A Kúria a dr. Futaki Gézáné ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kiss Beáta pártfogó ügyvéd által képviselt alperes ellen 3.000.000 forint és járulékai megfizetése iránt a Városi Bíróságon 5.P.20.496/2011. szám alatt folyamatban volt és a Törvényszék 2.Pf.25.257/2012/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban teljes egészében pernyertes alperes pártfogó ügyvédjének díja a felperest terheli.

A le nem rótt 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperes az 1990-es évek elejétől tudathasadásos elmebetegségben szenved. Betegség belátása nem volt, kezelés alatt nem állt, az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett, illetve belátási képessége visszatérően, nagymértékben csökkent attól függően, hogy a betegsége heveny vagy nyugvó állapotban volt. Betegségének heveny állapotában 2003. március 1-én kölcsönszerződést írt alá az általa akkor megismert felperessel. A szerződés szerint a felperes évi 20 %-os ügyleti kamatra - 2011. március 1-i lejáratával - 3.000.000 forint kölcsönt adott az alperesnek, a visszafizetési késedelem esetére pedig további évi 4 %-os kamatot kötöttek ki.

2005. február 2-án már megállapítást nyert az, hogy az alperesnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan és teljes

mértékben hiányzik, de a bíróság ekkor a kereseti kérelemnek megfelelően a 2005. április 7-én jogerős ítéletével csak cselekvőképességet általános jelleggel korlátozó gondnokság alá helyezte.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 3.000.000 forint és ennek a 2003. március hó 1. napjától járó évi 20 %-os ügyleti és 2011. március 2. napjától a kifizetésig járó további évi 4 %-os késedelmi kamatának a megfizetésére.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy kölcsönt nem vett fel, a szerződés megkötésének időpontjában pedig már gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen állapotban volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint megállapítható volt, hogy az alperes a kölcsönszerződés megkötésekor a szerződést készítő ügyvéd előtt valamilyen pénzösszeget átvett és a szerződést aláírta. A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény szerint azonban az alperes a szerződés megkötésekor nem rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Azt, hogy ekkor a betegsége éppen heveny stádiumban volt alátámasztotta az, hogy 2003. március 13-án - tünetei miatt - az édesanyja orvosi segítséget kért az alperest kezelő pszichiátertől. Az alperesnek erre az állapotára utalt továbbá édesanyjának a korábbi, a gondnokság alá helyezési eljárásban tett tanúvallomása is, amely szerint ez az állapota egyébként kívülállóak számára is felismerhető volt.

Az elsőfokú bíróság életszerűtlennek tartotta azt, hogy a felperes ismeretlenül és fedezet nélkül, 8 évi futamidőre, 3.000.000 forintot kölcsönzött volna az alperesnek, akinek vagyona nem volt és havi 27.000 forint rokkantsági nyugdíjjal rendelkezett. A kölcsön egyetlen fedezetét a felperes előadása szerint is csak az jelenthette, ha az alperes megörökli édesapja ingatlanát. Az örökhagyó azonban ekkor még szabadon rendelkezhetett arról, a felperes pedig az örökhagyó halálát követően sem kérte az ingatlanra jelzálogjog bejegyzését. Az ügyvéd által látott pénzmozgás a 3.000.000 forint átadását még nem igazolta és az esetlegesen átadott összeget a beteg, befolyásolható alperestől a felperes azt követően akár is vissza is vehette. Az alperes gondnokai nem tudtak a kölcsönről és nem észlelték, hogy az alperes ilyen összeghez jutott volna. Az eljárás során meghallgatott egyéb tanúk nem minősültek szavahihetőnek és vallomásuk nem volt a felperes javára értékelhető.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 17. §-ának (1) bekezdése szerint az alperesnek a kölcsönszerződésbe foglalt jognyilatkozata a Ptk. 17. §-ának (2) bekezdése alapján, cselekvőképtelensége folytán semmis, ahhoz joghatályok nem fűződhetnek. Az alperes nyilatkozatának semmissége folytán a pénz átadását a felperesnek kellett volna bizonyítania. A pénz átadásnál jelenlévő ügyvéd tanú nem tudta, hogy milyen összeg került átadásra és a feleken kívül más ekkor nem volt jelen. L. I. R. szavahihetősége megdőlt, de a pénz átadásnál a saját előadása szerint sem volt ott, így a felperes állítását nem tudta bizonyítani.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és az alperes keresete szerint történő marasztalását.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a jogerős ítélet a Pp. 164. §-ában és 206. §-ában foglaltak megsértésével, tévesen ítélte meg a bizonyítási terhet, kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, iratellenes megállapításokat tett, továbbá megsértette az indokolási kötelezettséget. Tévesen került megállapításra az, hogy a felperes a teljes bizonyítóerejű magánokirat mellett nem bizonyította a kölcsönadás tényét. Ezt az okiraton kívül alátámasztotta az okiratot szerkesztő ügyvéd tanúvallomása és az egyéb tanúk előadása is, akik az alperestől hallottak a kölcsön tényéről ésösszezszerűségéről. Igazolta továbbá a felperes azt is, hogy a kölcsön átadásakor a pénzösszeg a rendelkezésére állt.

Az alperes mindaddig, amíg gondnokság alá nem helyezték cselekvőképesnek volt tekintendő. A beszerzett szakértői vélemény nem tudta kétséget kizáró módon alátámasztani azt, hogy az alperes 2003. március 1-én nem rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Mindezek alapján a megállapított tényállás iratellenes, a bírói mérlegelés kirívóan súlyos, logikai hibát tartalmaz. Az alperes csupán vitatta a kölcsönösszeg átvételét, de előadását semmivel sem támasztotta alá. Előadásával szemben az írásszakértő megállapította, hogy a szerződést ténylegesen aláírta.

Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság már a felperes személyéhez való elfogulatlan hozzáállását is megkérdőjelezte akkor, amikor ítéletében arra utalt, hogy a befolyásolható alperestől a felperes az ügyvéd előtt átadott pénzt később visszaszerezte. Ez már az eljárás bíróságok felperessel szembeni - származása miatti - elfogultságát támasztotta alá, amely nem tette részükről lehetővé ebben az ügyben a bizonyítékok objektív mérlegelését és jogszerű ítélet meghozatalát.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, ezért az nem jogszabálysértő.

A felülvizsgálati eljárás során - a Kúria töretlen joggyakorlatának megfelelően - általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen, iratellenes vagy logikai ellentmondásokat tartalmazó értékelése adhat alapot.

A perbeli esetben a bíróságnak a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint a rendelkezésre álló valamennyi bizonyítékot kellett - azok összességében - meggyőződése szerint értékelnie. Több szakértői vélemény is alátámasztotta azt a tényt, hogy az alperes az 1990-es évek elejétől kezdődően súlyos és kezeletlen tudathasadásos elmebetegségben szenvedett. Állapota pszichotikus tünetei, viselkedése folytán kívülálló számára is felismerhető volt, rokkant nyugdíjból élt. A perben beszerzett szakértői vélemény szerint betegsége hullámzásszerűen változó, hol súlyosabb stádiumú, hol nyugvó állapotú volt. Pszichotikus állapotában az alperest könnyen lehetett befolyásolni, nem volt képes felmérni tetteit, cselekvőképességét teljesen elveszítette. Betegsége hullámzó volta miatt sok évre visszamenőlegesen orvosszakértői módszerekkel a szerződéskötéskori pontos állapotát nem lehetett megállapítani. Fontos volt azonban az, hogy néhány nappal a szerződés megkötését követően az alperes édesanyja az egyébként elhanyagolt alperes kirívóan súlyos állapota miatt indítványozta a pszichiátriai kezelését. A következő évben indult eljárásban - bár a gyámhivatal csak a cselekvőképességet korlátozó gondnokság elrendelését kérte - a kirendelt igazságügyi szakértő az alperes ügyei viteléhez szükséges belátási képességének a teljes hiányát állapította meg. Nem alaptalanul került tehát levonásra mindezen bizonyítékok értékelésével az a következtetés, hogy az alperes által aláírt megállapodás a Ptk. 17. §-ának (2) bekezdése alapján - tekintettel a 17. § (1) bekezdésében foglaltakra - érvénytelen.

A bíróság ezt a tényt az egyéb szerződéskötési körülményekkel együtt volt köteles értékelni és arra tekintettel kellett döntését meghoznia. Helyesen hivatkozott azonban az elsőfokú bíróság arra is, hogy érthetetlen a felperesnek az a nyilatkozata, amely szerint az általa éppen megismert és az előzőekben kifejtett pszichikai

állapotú alperesnek minden fedezet nélkül, hosszú lejáratú, nagy összegű kölcsönt biztosított. Minderre a felperes nem tudott semmilyen ésszerű magyarázatot adni. A szerződést készítő ügyvéd tanúvallomása nem szolgálhatott elegendő bizonyítékkal a 3.000.000 forint átadására, hiszen a tanú csak annyit látott, hogy az alperes valamilyen pénzüsszeget átvett. A felperes az állításával szemben azonban ezen túlmenően nem bizonyította azt sem, hogy a kölcsönadott összeget valóban a takarékbetétjéből vette volna ki. A beszerzett igazolás szerint ugyanis jóval korábban, 2002. augusztus 10-én került sor a betétösszeg felperes részére történő kifizetésére. Nem került tehát hitelt érdemlő módon bizonyításra az sem, hogy a felperes 2003. március 1-én ilyen összeggel rendelkezett volna, hiszen az általa hivatkozott összeget még az előző év nyarán és nyilvánvalóan más célból vette fel.

Azzal a hivatkozással, amely szerint a felperes utóbb visszaszerezhetette a pénzt az alperestől az elsőfokú bíróság - a Kúria álláspontja szerint - nem a felperes személyére vagy származására, hanem az alperes befolyásolható, cselekvőképtelen állapotára kívánt utalni. Mindez egyébként csak egy olyan feltételezés, amely valóban nem szolgálhat egy bírósági döntés megalapozására. Egyebekben viszont a felperes nem adott elő semmi olyan tényt, körülményt, amely arra utalt volna, hogy a bíróságok vele szemben bármely okból elfogultak lettek volna. Elfogultsági kifogást az eljárás során nem terjesztett elő, az pedig, hogy egy más ügyben korábban ugyanezen bíróságok előtt már pervesztes volt és a felülvizsgálati eljárásban adtak helyt az igényének, csak egy olyan feltételezés, amely egyébként sem alapozhat meg egy elfogultsági kifogást.

Az egyéb tanúk közül S. Á., a felperes testvérének az élettársa így elfogulatlanak nem tekinthető, míg L. I. R. - aki az pénzáadáskor egyébként sem volt jelen - szavahihetősége az elsőfokú bíróság által kifejtett indokok alapján valóban megdőlt.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból nem volt megállapítható tehát, hogy a jogerős ítéletben rögzített tényállás iratellenes lenne vagy okszerűtlen következtetéseket tartalmazna, ezért a mérlegelés sem állt ellentétben a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakkal. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati eljárásban nem volt lehetőség a felperes által hivatkozottak alapján a bizonyítékok felülmérlegelésére és eltérő tényállás megállapítására. A Kúria ezért - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria az alperes pártfogó ügyvédjének díja tekintetében a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban is

irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és 87. §-ának (2) bekezdése szerint eljárva, az összeg megállapítása nélkül, a perköltségviselés arányának meghatározásával rendelkezett oly módon, hogy az teljes egészében a pervesztes felperest terheli. A díj összegéről és annak megfizetéséről a jogi segítségnyújtó szolgálat határoz.

A le nem rótt felülvizsgálati illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2013. szeptember 10.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

Szné

A kiadmány hitelül:
tisztviselő